

Διάλεξη 7^η

Κυριάκος Κυριαζόπουλος,
Επίκουρος Καθηγητής
Τμήμα Νομικής ΑΠΘ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

1. Το δίκαιο του προσωπικού της ρωμαϊκής κουρία (συνέχεια από 6η διάλεξη)
2. Ζητήματα της κεντρικής οργάνωσης και διοίκησης της ορθόδοξης εκκλησίας της Ελλάδος

Σκοποί ενότητας

1. Η εξοικείωση με τους οργανισμούς της ρωμαϊκής κουρία
2. Η εξέταση στοιχείων του δικαίου του προσωπικού της ρωμαϊκής κουρία
3. Η εξέταση της κεντρικής οργάνωσης και διοίκησης της ορθόδοξης εκκλησίας της Ελλάδος
4. Η σύγκριση της κεντρικής οργάνωσης μεταξύ καθολικής εκκλησίας και ορθόδοξης εκκλησίας της Ελλάδος

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Στοιχεία δικαίου του προσωπικού της ρωμαϊκής κουρία

Πειθαρχικές κυρώσεις

1. Προφορική επίπληξη
2. Γραπτή επίπληξη
3. Χρηματικό πρόστιμο
4. Προσωρινή παύση
5. Οριστική παύση
6. Απόλυση
7. Αυτοδίκαιη απόλυση

Πειθαρχικές κυρώσεις (2)

- Ο γενικός κανονισμός της κουρία ορίζει περιοριστικά τα πειθαρχικά αδικήματα που αντιστοιχούν στις παραπάνω πειθαρχικές κυρώσεις. Ενδεικτικά ορίζονται μόνο τα αδικήματα που μπορούν να οδηγήσουν σε απόλυση με τον όρο ότι είναι πολύ σοβαρά.
- Ο εσωτερικός κανονισμός του κάθε οργανισμού ορίζει τα πειθαρχικά όργανα και τη δικαιοδοσία τους.
 - Στις περιπτώσεις 4,5,6 επιβάλλονται από τον επικεφαλής των οργανισμών σύμφωνα με τις αποφάσεις της πειθαρχικής επιτροπής της ρωμαϊκής κουρία. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί να προσφύγει στο ανώτατο δικαστήριο της αποστολικής επισφραγίσεως κατά αυτών των πειθαρχικών αποφάσεων.
 - Στις περιπτώσεις 1-3 επιβάλλονται από τον ιεράρχη προϊστάμενο.

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Ζητήματα της κεντρικής οργάνωσης και διοίκησης της ορθόδοξης εκκλησίας της Ελλάδος

Η διάρθρωση της εκκλησίας της Ελλάδος

- Η ορθόδοξη εκκλησία της Ελλάδος είναι ένα μόρφωμα θεσπισμένο από την πατριαρχική και συνοδική πράξη του 1928 και το σχετικό νόμο του ίδιου έτους.
- Σύμφωνα με τον ισχύοντα καταστατικό χάρτη - ν. 590/1977 αποτελείται από δύο ομάδες μητροπόλεων:
 1. Μητροπόλεις της αυτοκέφαλης εκκλησίας της Ελλάδος (σχηματικά από Ελασσόνα μέχρι Ταίναρο.
 2. Μητροπόλεις του οικουμενικού πατριαρχείου των λεγόμενων νέων χωρών (Ελασσόνα μέχρι Διδυμότειχο)
- Η αυτοκέφαλη εκκλησία της Ελλάδος είναι τμήμα της εκκλησίας της Ελλάδος και αποτελεί μία από τις τοπικές αυτοκέφαλες εκκλησίες. Ολόκληρη η εκκλησία της Ελλάδος δεν είναι αυτοκέφαλη αλλά συγκαταλέγεται μεταξύ των αυτοκέφαλων εκκλησιών.

Νομικός χαρακτήρας

- Κεντρικά όργανα διοίκησής της είναι :
 1. Η ιερά σύνοδος της ιεραρχίας
 2. Η διαρκής ιερά σύνοδος
- Η ορθόδοξη εκκλησία της Ελλάδος δεν είναι ελεύθερη αλλά κρατική εκκλησία, δεδομένου ότι η βουλή ψηφίζει τον εσωτερικό της καταστατικό χάρτη (δεν τον ψηφίζει η ίδια δια της ιεραρχίας της) και είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ).
- ΝΠΔΔ είναι και οι μητροπόλεις, οι ενορίες και οι μονές.

Κεντρικά όργανα

- Τα κεντρικά όργανα είναι ολιγαρχικά.
- Το σημαντικότερο όργανο είναι η ιερά σύνοδος της ιεραρχίας που αποτελείται από το σύνολο των μητροπολιτών που έχουν διοίκηση επισκοπής ή μητρόπολης, υπό την προεδρία του αρχιεπίσκοπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος.
- Διαρκής ιερά σύνοδος: όργανο της κεντρικής διοίκησης, μικρή ολιγαρχική σύνοδος. Ασκεί την κεντρική διοίκηση για το διάστημα κατά το οποίο δε λειτουργεί η ιερά σύνοδος της ιεραρχίας (η οποία τακτικώς συγκαλείται το μήνα Οκτώβριο και εκτάκτως σύμφωνα με τις περιπτώσεις που προβλέπονται από τις οικείες διατάξεις του καταστατικού χάρτη).

Η ιερά σύνοδος της ιεραρχίας

Οι αρμοδιότητες της ιεράς συνόδου της ιεραρχίας απαριθμούνται στο άρθρο 4 του καταστατικού χάρτη. Αποφαινεται για κάθε ζήτημα που αφορά την εκκλησία της Ελλάδος ως το ανώτερο όργανό της. Αναλυτικά:

1. Μεριμνά για την τήρηση των δογμάτων της ορθόδοξης πίστης, των ιερών κανόνων και παραδόσεων για την ενότητα της πίστης όπως και για την εκκλησιαστική κοινωνία με το οικουμενικό πατριαρχείο, τα λοιπά ορθόδοξα πατριαρχεία και αυτοκέφαλες εκκλησίες και ρυθμίζει τις σχέσεις της εκκλησίας της Ελλάδος με τους ετεροδόξους.
2. Μελετά και αποφασίζει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την πραγμάτωση της χριστιανικής ζωής του ιερού κλήρου και του χριστεπώνυμου λαού.
3. Μεριμνά για την εκκλησιαστική τάξη και ευπρέπεια όπως και για κάθε θέμα που αφορά τη θεία λατρεία.
4. Αποφασίζει για την άσκηση της εκκλησιαστικής οικονομίας, συγκαταβάσεως και επιεικείας της εκκλησίας.
5. Εκδίδει κανονιστικές αποφάσεις για την οργάνωση και εσωτερική διοίκηση της εκκλησίας σύμφωνα με τους ειδικότερους ορισμούς του καταστατικού χάρτη, οι οποίες δημοσιεύονται στην εφημερίδα της κυβερνήσεως.

Η ιερά σύνοδος της ιεραρχίας (2)

6. Ασκή την ανώτατη εποπτεία και τον έλεγχο στις πράξεις της διαρκούς ιεράς συνόδου, των αρχιερέων, των διοικητικών οργάνων της εκκλησίας της Ελλάδος, όπως και των επιμέρους εκκλησιαστικών προσώπων σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.
7. Εκλέγει τον αρχιεπίσκοπο Αθηνών και τους μητροπολίτες σύμφωνα με τους ειδικότερους ορισμούς του καταστατικού χάρτη.
8. Συγκροτεί ειδικές επιτροπές σύμφωνα με τη διάταξη του α. 10, § 5
9. Αποφασίζει για την επιβολή ποινής αφορισμού σύμφωνα με τις διατάξεις των ιερών κανόνων.
10. Εκδικάζει αιτήσεις αναθεώρησης κατά τελεσίδικων αποφάσεων που έχουν εκδοθεί εναντίον πρεσβυτέρων, διακόνων, ή μοναχών σύμφωνα με τις διατάξεις που θα ορισθούν στον νόμο για τα εκκλησιαστικά δικαστήρια
11. Ψηφίζει τον κανονισμό των εργασιών της ίδιας και της διαρκούς ιεράς συνόδου
12. Ασκή τις αρμοδιότητες που απορρέουν από τους ιερούς κανόνες και τις λοιπές εκκλησιαστικές διατάξεις.
13. Αποφαίνεται για τις προσφυγές του α. 21, § 3.

Η διαρκής ιερά σύνοδος

Είναι το διαρκές διοικητικό όργανο της κεντρικής διοίκησης με τις εξής αρμοδιότητες:

1. Επιμελείται την ακριβή εκτέλεση των αποφάσεων της ιεράς συνόδου της ιεραρχίας.
2. Εκτελεί τις ειδικά ανατιθέμενες σε αυτήν πράξεις από την ιερά σύνοδο της ιεραρχίας.
3. Γνωμοδοτεί για κάθε υπό ψήφιση εκκλησιαστικό νόμο.
4. Επιλαμβάνεται των τρεχούσης φύσεως εκκλησιαστικών θεμάτων.
5. Παρακολουθεί το δογματικό περιεχόμενο των διδακτικών βιβλίων του μαθήματος των θρησκευτικών που προορίζονται για τα σχολεία της στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης.
6. Συνεργάζεται με την πολιτεία σε θέματα εκκλησιαστικής εκπαίδευσης και μεριμνά για την επιμόρφωση του ιερού κλήρου. Μπορεί να ιδρύει για αυτό το σκοπό ειδικές επιμορφωτικές σχολές.

Η διαρκής ιερά σύνοδος (2)

6. Μεριμνά για το χριστιανικό βίο του ορθοδόξου πληρώματος και λαμβάνει πρόνοια του κηρύγματος του θείου λόγου, με κατηχητικά σχολεία, με θρησκευτικές ομιλίες, με έκδοση βιβλίων και περιοδικών, με παραινετικές εγκυκλίους και με κάθε άλλο πρόσφορο κατά την κρίση της μέσο. Σε περίπτωση διατάραξης της ορθόδοξης εκκλησίας με ετεροδιδασκαλία ή άλλη επέμβαση σε βάρος της, η σύνοδος ζητά την επέμβαση των αρμόδιων αρχών και εκδίδει γράμματα προς το λαό για την προστασία του.
7. Ασκεί τις ανατεθειμένες σε αυτή αρμοδιότητες από το νόμο των εκκλησιαστικών δικαστηρίων.
8. Επαγρυπνεί για την εκπλήρωση των καθηκόντων κληρικών και μοναχών.
9. Παρέχει στους αρχιερείς άδεια για την απουσία πέραν των 10 ημερών από την έδρα τους.
10. Εκδίδει επίσημο δελτίο με τον τίτλο “Εκκλησία” στο οποίο καταχωρίζονται εκκλησιαστικοί νόμοι, πράξεις, διατάξεις, αποφάσεις, εγκύκλιοι αυτής ή της ιεράς συνόδου της ιεραρχίας, θεολογικά άρθρα και εκκλησιαστικές ειδήσεις.

Συνοδικές επιτροπές

Άλλα όργανα κεντρικής διοίκησης είναι οι συνοδικές επιτροπές που προβλέπει το α. 10, § 1. Είναι αρμόδιες για τη μελέτη και την επεξεργασία των θεμάτων της ημερησίας διατάξεως των συνελεύσεων της ιεράς συνόδου της ιεραρχίας αλλά για υποβοήθηση του εν γένει έργου της διαρκούς ιεράς συνόδου αλλά και την εκτέλεση των αποφάσεων αυτών, συνιστώνται οι ακόλουθοι συνοδικές επιτροπές που έχουν γνωμοδοτική αρμοδιότητα:

1. επί της Αρχιγραμματείας
2. επί της εκκλησιαστικής τέχνης και μουσικής.
3. επί των δογματικών και νομοκανονικών ζητημάτων.
4. επί της θείας λατρείας και του ποιμαντικού έργου.
5. επί του μοναχικού βίου.

Συνοδικές επιτροπές (2)

6. επί της χριστιανικής αγωγής της νεότητας.
7. επί των διορθώσεων και διαχριστιανικών σχέσεων.
8. επί της εκκλησιαστικής εκπαιδύσεως και της επιμορφώσεως του εφημεριακού κλήρου.
9. επί του τύπου, των δημοσίων σχέσεων και της διαφωτίσεως.
10. επί των αιρέσεων.
11. επί της κοινωνικής προνοίας και ευποιΐας
12. επί των οικονομικών της εκκλησίας.

Άρθρο 10, § 2

- Κάθε συνοδική επιτροπή, πλην της επί της αρχιγραμματείας, απαρτίζεται από επτά μέλη, ειδικούς για τα θέματα αυτά, εκ των οποίων τα τέσσερα είναι κληρικοί, αρχιερείς και μη. Μεταξύ των αρχιερέων συγκαταλέγεται απαραίτητως και ένας συνοδικός ιεράρχης, που ορίζεται από τη διαρκή ιερά σύνοδο. Τα υπόλοιπα μέλη (με ισάριθμους αναπληρωματικούς) διορίζονται από την ιερά σύνοδο της ιεραρχίας για τετραετή θητεία που μπορεί να ανανεωθεί.
- Η συνοδική επιτροπή επί της αρχιγραμματείας αποτελείται από τρεις αρχιερείς.
- Πρόεδρος κάθε συνοδικής επιτροπής είναι όποιος εκ των αρχιερατικών μελών έχων τα πρεσβεία της αρχιεροσύνης
- Στην επιτροπή επί των οικονομικών προεδρεύει ο αρχιεπίσκοπος που προτείνει και τα μέλη της. Τα λαϊκά μέλη της επιτροπής αυτής ορίζονται από την ιερά σύνοδο της ιεραρχίας μεταξύ τακτικών καθηγητών οικονομικών μαθημάτων ΑΕΙ και ανωτάτων υπαλλήλων των οικονομικών υπουργείων ή της Τράπεζας της Ελλάδος.

A. 10, § 4 και 5

4. Η συγκρότηση και αρμοδιότητες των συνοδικών επιτροπών και η οργάνωση και λειτουργία των γραφείων και του προσωπικού αυτών, ρυθμίζονται δι' αποφάσεων της διαρκούς ιεράς συνόδου, ενώ δημοσιεύονται στην εφημερίδα της κυβερνήσεως.
5. Η ιερά σύνοδος της ιεραρχίας μπορεί να ιδρύσει και άλλες ειδικές συνοδικές επιτροπές εκτός αυτών που αναφέρονται στην §1, για μελέτη και διερεύνηση συγκεκριμένων θεμάτων.

Ειδικές συνοδικές επιτροπές που έχουν συσταθεί

1. Παρακολουθήσεως ευρωπαϊκών θεμάτων
2. Βιοηθικής
3. Ακαδημίας εκκλησιαστικών τεχνών
4. Ανθρωπίνων δικαιωμάτων
5. Γάμου, οικογενείας, προστασίας παιδιού και δημογραφικού προβλήματος
6. Ειδικών ποιμαντικών θεμάτων και καταστάσεων
7. Χριστιανικών μνημείων

Ειδικές συνοδικές επιτροπές που έχουν συσταθεί (2)

8. Θείας και πολιτικής οικονομίας και οικολογίας
9. Λειτουργικής αναγέννησης
10. Πολιτιστικής ταυτότητας
11. Μελέτης αρχαιολατρίας , νέο- ειδωλολατρίας
12. Γυναικείων θεμάτων
13. Μεταναστών , προσφύγων και παλινοστούντων
14. Αθλητισμού
15. Προσκυνηματικών περιηγήσεων – θρησκευτικού τουρισμού

Σύγκριση μεταξύ των δύο εκκλησιών

Συγκρίσεις μεταξύ της κεντρικής οργάνωσης και διοίκησης της καθολικής και της ορθόδοξης εκκλησίας της Ελλάδος.

- αποφασιστικά όργανα: ο Πάπας σύμφωνα με τη δογματική και το κανονικό δίκαιο καθολικής εκκλησίας. Στην εκκλησία της Ελλάδος είναι η ιερά σύνοδος της ιεραρχίας και η διαρκής ιεράς σύνοδος (12 μέλη 6 μητροπολίτες από αυτοκέφαλη εκκλησία και 6 από τις μητροπόλεις του οικουμενικού πατριαρχείου των λεγομένων νέων χωρών οι οποίοι λαμβάνονται εκ περιτροπής από τις δύο λίστες μητροπολιτών) που έχουν τις ίδιες αρμοδιότητες με τη διαφορά ότι κάποιες ανήκουν αποκλειστικά στην ιερά σύνοδο της ιεραρχίας.

Σύγκριση μεταξύ των δύο εκκλησιών

(2)

- Οι συνοδικές επιτροπές και οι ειδικές συνοδικές επιτροπές οι οποίες προσομοιάζουν με τους οργανισμούς της ρωμαϊκής κουρία έχουν την εξής διαφορά:

οι συνοδικές έχουν γνωμοδοτική αρμοδιότητα. Τα τα dicasteria (οργανισμοί της ρωμαϊκής κουρία) όταν ασκούν την διοικητική εξουσία του Πάπα, στα θέματα της αρμοδιότητάς τους, έχουν αρμοδιότητα να αποφασίζουν, με βάση την αποστολική διάταξη pastor bonus, πλην των περιπτώσεων για τις οποίες απαιτείται ειδική έγκριση του Πάπα (οπότε θεωρούνται δικές του αποφάσεις).

Βιβλιογραφία

1. Αποστολική διάταξη [pastor bonus](#)
2. [Καταστατικός χάρτης της εκκλησίας της Ελλάδος \(ν.590/1977\)](#)

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Γιώργος Μαριάς
Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 2016

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

